

Kell-e védekezni a pókhálósmolyok ellen?

Haltrich Attila és Bodor János

Az utóbbi években megszokhattuk, hogy parkokban, vízpartokon, útszéleken fehér szövedékekkel borított cserjéket, kisebb fákat látunk, melyeket közelebbről megismerve az is feltűnik, hogy leveleiket hernyók fogyasztják (1. kép). Sokan, ilyenkor előkapják az okostelefonjukat, felvételeket készítenek, majd beküldik a Magyar Rovartani Társaságnak, a SZIE Rovartani tanszékére vagy valamelyik növényvédelemmel foglalkozó honlapnak.

Igen, ők a pókhálósmolyok (Yponomeutidae család). Magyarországon közel 20 fajuk fordul elő, igen feltűnő kárképeket okozva. Ezeket, többé-kevésbé a tápnövény alapján lehet egymástól megkülönböztetni, mivel oligofág, tehát kevés-tápnövényű fajokról van szó. Így a kecskerágóféléken a pókhálós kecskerágómoly (*Yponomeuta cognagella*) hernyófészkeit találjuk (ez a leggyakoribb az utóbbi években!) (2. kép) a zelnice-meggyen pedig elsősorban a pókhálós májuszfamoly (*Y. evonymella*) fordul elő. A többi faj valamivel ritkább.

Lárvaik nem szőrösök (3-4. kép), ezért a szőrös amerikai fehér medvelepke (*Hyphantria cunea*) hernyóktól, melyek szövedékes kárképe hasonló, könnyen megkülönböztethetők. Ellenben magukat a pókhálósmoly fajok imágóit (kifejlett egyedeket), egymástól, még a szakemberek is nehezen tudják elkülöníteni. Ők hófehérek, cm körüli méretűek, fekete pontokkal (5. kép).

A kárképek elkülönítését az is megkönnyíti, hogy a tojás alakban áttelelő pókhálósmolyok jóval korábban, már április végén, május elején megjelennek, míg a bábként telelő amerikai fehér medvelepke hernyófészkei csak május végén figyelhetők meg.

A pókhálósmolyok folyamatosan bővítik a fészkeiket, a végén egész ágrészeket, sőt az egész növényt

2. kép Pókhálós kecskerágómoly okozta tarrágás a Budaörsi úton (fotó: Haltrich A.)

behálózva, tarra rágva azt (6. kép). A kifejlett amerikai fehér medvelepke hernyók az utolsó stádiumban már nem maradnak csoportosan a szövedék védelmében, hanem szétmászhatnak a lombkoronában, tehát a kárképük ekkorra már üres. De a leglényegesebb különbség, már ami a kártételüket illeti, hogy a pókhálósmolyok, fejlődésüket már június elején befejezik (tovább nem táplálkoznak) és csak a következő évben károsítanak ismét. És mivel táplálkozásukkal gazdasági kárt nemigen okoznak (legfeljebb esztétikai!), egynemzedékűek, a leveleiktől megfosztott növény pedig hamarosan ismét belombosodik, ellenük nem szoktak vegyszeres védekezést alkalmazni (7. kép).

A címben feltett kérdésre tehát a válasz, hogy véde-

1. kép *Yponomeuta* lárvák által szövedékekkel borított kecskerágó (fotó: Haltrich A.)

3. kép Szövedék védelmében táplálkozó kifejlett *Yponomeuta* hernyók (fotó: Bodor J.)

4. kép A tápnövényt csoportosan elhagyó hernyók
(fotó: Haltrich A.)

kezzünk-e ellenük, költői volt. Hiszen a válasz rá az, hogy nem, pontosabban, semmi értelme.

A laikusok ilyenkor igen elcsodálkoznak, hiszen nézni is rossz, amikor lepkehernyók tucatjai beszönek és tarraráganak fákat, sövényeket. Ez a vég, gondolnánk, és már csak akkor csodálkozunk jobban, amikor 2-3 hét múlva, ugyanaz a növény, ismét kihajt, leveleket növeszt és legfeljebb itt-ott egy-egy szövedéknyom emlékeztet arra, hogy itt bizony rovarok falatoztak.

De ha valaki mindentől függetlenül vegyszeres véde-

6. kép Tarrágás kecskerágón (Budai Arborétum)
(fotó: Haltrich A.)

5. kép A pókhálós moly imágókat pontosan csak nemiszerv preparátum alapján lehet határozni (fotó: Bodor J.)

kezést akar alkalmazni, akkor azt tegye kora tavasszal, amikor az áttelelt tojásokból kikelő hernyók még aprók, együtt vannak és szövedéket sem hoztak létre.

De hát ilyenek a pókhálós molyok. Lárvaik viszonylag korán jelennek meg és pár hét alatt kifejlődnek, bebábozódnak. És mivel évente csak egy nemzedékük van, a következő év tavaszáig nem találkozunk velük, de lehet, hogy még azután sem. Azt ugyanis, hogy tömegesen, tehát feltűnően sok jelenjen meg belőlük, sok minden, elsősorban klimatikus faktorok befolyásolhatják, melyeknek okát pontosan még nem ismerjük.

Volt, hogy az egyik évben olyan tömegben voltak jelen a Budai Arborétum (Gellért-hegy) *Prunus padus* és *Evonymus* spp. bokrain, hogy diplomamunka témának adtuk ki az egyik növényorvos hallgatónak. Aztán a következő évben kereshettünk neki újabb témát, mivel a lepkéknek híre-hamva nem volt 2 évig...

7. kép Pókhálós kecskerágómoly okozta tarrágás az M5-ös mellett, Dabas határában (fotó: Haltrich A.)